

Businesscase Afvalinzameling BAR

Bestuurlijk opdrachtgever
Ambtelijk opdrachtgever
Opdrachtnemer
Projectleider

Stuurgroep BAR Fysiek-Beheer
Henk Klaucke
Hans Ponte
Rien Maaskant

Datum

31-01-2013

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	4
Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Doelstelling	8
1.3 Randvoorwaarden.....	8
1.3.1 <i>Verbindende thema's BAR gemeenten</i>	8
1.3.2 <i>Ontwikkelingen op het gebied van afval</i>	9
1.4 Leeswijzer.....	9
Huidige situatie.....	10
2.1 Inzameling Huishoudelijk afval.....	10
2.2 Verwerking Huishoudelijk afval.....	12
2.3 Milieustraten.....	12
2.4 Afvalbeleid en Aansturing	14
Uitwerking varianten afvalinzameling	17
3.1 Afvalinzameling in eigen beheer	17
3.2 Afvalinzameling volledig uitbesteden	18
3.3 Afvalinzameling door een overheids-NV.....	20
3.4 Afweging inzameling afval	20
3.5 Scenario's nul, tien en twintig procent	24
Uitwerking varianten milieustraten	25
4.1 Handhaving huidige 3 afzonderlijke milieustraten	25
4.2 Samenwerken Milieustraten Barendrecht en Albrandswaard.....	26
4.3 Afweging Milieustraat	26
Afvalbeleid	27
5.1 Inhoudelijke afstemming beleid.....	27

5.2 Beleidsadviseurs.....	27
Gevraagde Beslissingen	28

Bijlage 1: Huidige personele capaciteit

Bijlage 2: Kostenanalyse 3 varianten afvalinzameling

SAMENVATTING

Voor het inzamelen en verwerken van afval in de BAR-gemeenten zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Een efficiënte en flexibele samenwerkingsvorm voor de inzameling van huishoudelijk afval, waarbinnen de gewenste kwaliteit gewaarborgd is;
- Nieuwe contracten voor de verwerking van huishoudelijk afval, voor de aflopende contracten van Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk;
- Goed bereikbare en efficiënte milieustraten voor de BAR-gemeenten als onderdeel van de totale inzameling van alle afvalstromen;
- Gezamenlijk afvalbeleid dat recht doet aan de landelijke en lokale wet- en regelgeving en ruimte biedt voor het plaatsen van lokale accenten op milieugebied.

INZAMELING HUISHOUELIJK AFVAL

De huidige organisatiewijze van de inzameling van huishoudelijk afval is in de drie gemeenten zeer verschillend. Albrandswaard voert de inzameling in eigen beheer uit, Barendrecht besteedt de inzameling uit en in Ridderkerk wordt de inzameling verzorgd door een Overheids-NV. De huidige situatie geeft aan dat Albrandswaard met het inzamelen in eigen beheer de laagste kosten per huisaansluiting heeft.

In deze businesscase zijn 3 varianten voor gezamenlijke inzameling van het huishoudelijk afval vergeleken. Uit deze vergelijking volgt dat uitbesteden van de afvalinzameling de goedkoopste variant is bij een scherpe aanbesteding. Wanneer de aanbesteding tegenvalt, wordt uitbesteden al snel duurder dan de afvalinzameling in eigen beheer uitvoeren. Het uitbesteden van de afvalinzameling heeft als belangrijke nadelen dat voor het huidige personeel, materieel en gebouw/terrein een andere plek/functie gevonden moet worden. De frictiekosten zullen bij deze variant daarom relatief hoog zijn. Daarnaast is er dan minder lokale kennis bij de inzamelaar aanwezig en is de betrokkenheid van de inzamelaars met de gemeente en de burger minder.

Voorkeursvariant is het in eigen beheer uitvoeren van de afvalinzameling. De kosten zijn vergelijkbaar met de gemiddelde kosten bij uitbesteden. Daarnaast zijn de voordelen dat er meer lokale kennis is, de dienstverlening hoger wordt ingeschat en gebruik gemaakt kan worden van het huidige personeel, materieel en gebouw/terrein. Een Overheids-NV heeft vergelijkbare voordelen, maar heeft als nadeel dat een extra bestuurslaag gecreëerd wordt, waardoor de kosten hoger zijn en de efficiëntie lager ingeschat wordt.

Tot voor kort was het kabinet van plan om met ingang van 2014 de mogelijkheid te laten vervallen om de BTW terug te vorderen via het BTW-compensatiefonds. Als gevolg daarvan zouden de varianten "Uitbesteden" en "Overheids-NV" ook beduidend minder aantrekkelijk worden ten opzichte van de variant "Eigen Beheer". Het is niet onwaarschijnlijk dat in de komende jaren dezelfde plannen opnieuw uit de kast worden gehaald en het BTW-compensatiefonds alsnog wordt afgeschaft.

VERWERKING HUISHOUELIJK AFVAL

Bij de verwerking van huishoudelijk afval zijn al belangrijke stappen gezet op het gebied van samenwerking. In 2012 is de verwerking gezamenlijk aanbesteed. Gemeente Albrandswaard heeft in

deze aanbestedingsronde niet meegedaan, aangezien zij in regioverband al zeer gunstige contracten heeft afgesloten tot 2016 en 2019. De gezamenlijke aanbesteding heeft voor Barendrecht en Ridderkerk in 2013 tot een financieel voordeel geleid van totaal circa € 1.300.000,-. Dit voordeel maakt deel uit van de gesloten financiering van het product afval en zal als zodanig worden ingezet.

MILIEUSTRATEN

Op dit moment hebben Barendrecht en Albrandswaard hun eigen milieustraat en maakt Ridderkerk gebruik van een milieustraat samen met Hendrik-Ido-Ambacht, Alblasserdam en Zwijndrecht. De milieustraten van Albrandswaard en Barendrecht lijken op dit moment niet optimaal benut te worden. In 2013 worden de mogelijkheden van optimalisatie van de milieustraten door samenwerking op het gebied van personeel, inzet van materieel en eventueel gezamenlijk transport nader verkend.

BELEID

De drie gemeenten hebben op dit moment ieder afzonderlijk een afvalbeleidsplan, met verschillende looptijden. Wel valt op dat alle gemeenten de komende jaren willen focussen op het behalen van de landelijk vastgestelde scheidingspercentages, en een beter inzicht willen krijgen in de afvalstromen. Voorgesteld wordt in 2013 de samenwerking op afvalbeleid te intensiveren. Op basis daarvan wordt bezien in welke mate afvalbeleid in 2014 gezamenlijk kan worden geformuleerd.

COLOFON

De Businesscase Afvalinzameling BAR is tot stand gekomen met financiële informatie van de 3 BAR-gemeenten met ieder een "eigen" financiële wijze van toedeling van kosten.

Ten tijde van het opstellen van deze Businesscase afvalinzameling BAR spelen er grote financiële en organisatorische vraagstukken in Nederland en Europa met onzekere resultaten.

Bij het opstellen van de businesscase is rekening gehouden met het kabinetsbesluit over het afschaffen van de het BTW-compensatiefonds. Dus toerekening van 21% BTW aan alle externe facturen. Echter met het financieel akkoord van het ministerie en Financiën met de VNG, het IPO en de UvW van 21 januari 2013 ziet het kabinet in belangrijke mate af van de voorgenomen afschaffing. Wat hiermee de consequenties op de kosten van de inzamelingvarianten zijn, is niet duidelijk aan te geven.

De zoektocht landelijk en Europees vanuit een instabiele economie met grote financiële uitdagingen naar een gezonde economie heeft ook zijn weerslag op het speelveld rondom afvalinzameling. We zien dat bijvoorbeeld terug in dalende verwerkingstarieven, wegvallen van kleine marktpartijen en reorganisaties bij particuliere en overheidspartners.

Deze Businesscase geeft zwart-wit informatie en bedragen over de afvalinzameling. Bijvoorbeeld de keuze waarbij personeel overcompleteet wordt. Bij niet in kunnen zetten van overcompleteet personeel zijn een sociaal statuut en de overvolle arbeidsmarkt van belang. Voor de gemeenten komen eerst de kosten voor functiebeëindiging en daarna de kosten voor werkloosheidsuitkering. Deze kosten zijn niet expliciet gemaakt in deze Businesscase. Het op Markt zetten van de afvalinzameling kan eerst goedkoop zijn, maar kan daarna voor de gemeente duurder uitpakken door frictiekosten en WW-uitkering.

De Businesscase geeft informatie voor de onderbouwing van een nieuwe samenwerkingsvorm. Het betreft een kapitaalintensief besluit en invloeden van buitenaf of marktontwikkelingen kunnen grote afwijkingen geven. Wij verwijzen hierbij terug naar bijvoorbeeld het kabinetsbesluit over het wel of niet afschaffen van het BTW-compensatiefonds.

1

INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De komende jaren komt steeds meer werk af op gemeenten door overheveling van taken vanuit het rijk. Gemeenten moeten deze overgehevelde taken over het algemeen met relatief minder geld uitvoeren. Daarnaast verandert de rol van de gemeenten in de samenleving. Mensen stellen steeds hogere eisen aan de dienstverlening. Van gemeenten wordt kortom een hoge kwaliteit verwacht, voor lage kosten.

In de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk bestaat al langer de overtuiging dat alleen door intensieve samenwerking in de toekomst een goede kwaliteit geleverd kan worden met de beschikbare budgetten. Anderzijds wordt er veel belang gehecht aan de nabijheid van het bestuur voor de burgers. In het voorjaar van 2012 hebben de gemeenteraden daarom gekozen voor een ontwikkeling waarbij iedere gemeente zijn eigen bestuur behoudt, maar wel sprake is van één gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. De op te richten uitvoeringsorganisatie moet daarbij gezien worden als een nieuwe start en niet als het in elkaar schuiven van wat er nu al is.

Om de samenwerking daadwerkelijk vorm te geven worden voor verschillende onderwerpen businesscases opgesteld, waarin de mogelijkheden en vorm van samenwerking verder worden uitgewerkt. Eén van deze onderwerpen is de afvalinzameling in de drie gemeenten. In een eerder stadium zijn hiervoor reeds de 'Startnotitie Samenwerking inzameling huishoudelijk afval' en de 'Startnotitie verwerking van afvalstromen' in de BAR-colleges en gemeenteraden vastgesteld.

In de raadsinformatiebrief (april 2012) over de afvalinzameling is vervolgens onderstaand vervolgtraject voorgesteld:

- In 2012 worden de samenwerkingsvormen voor inzameling van afval uitgewerkt en zullen één of meer voorkeursvarianten benoemd worden;
- Het jaar 2013 wordt benut als onderzoeksjaar voor de samenwerking op het gebied van afvalverwerking, de milieustraten en beleidsvorming;
- In het jaar 2013 worden de huidige werkwijzen gecontinueerd, 2014 vormt het overgangsjaar;
- Eerder te realiseren quick wins worden uitgewerkt.

In tegenstelling tot de raadsinformatiebrief is gekozen om het onderzoek naar de mogelijkheden voor samenwerking voor alle onderwerpen al in 2012 te starten. In voorliggende businesscase worden daarom de mogelijkheden voor samenwerking onderzocht bij inzameling van afval, verwerking van afval, de milieustraten en de beleidsvorming. Het onderzoek zal met name voor de milieustraten en beleid doorlopen in 2013.

1.2 DOELSTELLING

Voor het inzamelen en verwerken van afval in de BAR-gemeenten zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Een efficiënte en flexibele samenwerkingsvorm voor de inzameling van huishoudelijk afval, waarbinnen de gewenste kwaliteit gewaarborgd is;
- Nieuwe contracten voor de verwerking van huishoudelijk afval, voor de aflopende contracten van Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk;
- Goed bereikbare en efficiënte milieustraten voor de BAR-gemeenten als onderdeel van de totale inzameling van alle afvalstromen;
- Gezamenlijk afvalbeleid dat recht doet aan de landelijke en lokale wet- en regelgeving en ruimte biedt voor het plaatsen van lokale accenten op milieugebied.

1.3 RANDVOORWAARDEN

1.3.1 VERBINDENDE THEMA'S BAR GEMEENTEN

De directies van de BAR gemeenten hebben zeven verbindende thema's gedefinieerd, die zich lenen voor verdere inhoudelijke samenwerking en afstemming. Vijf van deze thema's hebben een relatie met afval.

DUURZAAMHEID

De BAR wil toekomstbestendige keuzes maken, waarbij toekomstige generaties niet belast worden met de keuzes van vandaag. Daarbij richt de BAR zich dus niet alleen op duurzaamheid in de 'groene' context, maar ook op duurzaamheid in de maatschappelijke context. Voor de inzameling van afval betekent dit dat keuzes milieubewust moeten zijn, en er ook oog is voor de beleving bij burgers (zie tevens veiligheid).

VEILIGHEID

Fysieke en sociale veiligheid is een terugkerend aandachtspunt in alle beslissingen. Voor afval betekent dit dat een schone omgeving vaak ervaren wordt als een veilige omgeving.

ECONOMIE

Een gezonde economische basis is van cruciaal belang voor de BAR gemeenten. Bij de keuzes op het gebied van afval spelen daarom kosten een belangrijke rol, maar ook de invloed op de (lokale) werkgelegenheid.

SAMENLEVING

Een van de meest verbindende factoren tussen de drie gemeenten is het belang dat gehecht wordt aan het welzijn van de burgers. De menselijke maat staat hierbij centraal. Bereikbaarheid van voorzieningen (voor alle burgers) speelt daarom een belangrijke rol bij de keuzes die gemaakt worden bij de afvalinzameling.

RUIMTE

De gemeenten willen hun inwoners een aantrekkelijke leefomgeving bieden. Alles valt of staat met de aantrekkelijkheid van de regio als woongebied en het beschikbaar hebben van ruimte om vitale functies te huisvesten. Hierbij geldt dat een gebied aantrekkelijk is als woonomgeving, wanneer afval minimaal in het zicht is.

1.3.2 ONTWIKKELINGEN OP HET GEBIED VAN AFVAL

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van afvalinzameling is de focus op scheiding van afvalstromen. Naast het scheiden van papier, groente, fruit, tuinafval, glas en chemisch afval is de laatste jaren ook veel aandacht voor het gescheiden aanbieden van plastic. Deze ontwikkeling heeft er toe geleid dat de marktsituatie ten aanzien van afvalverwerking de afgelopen jaren is veranderd. Bestond er vroeger een tekort aan verbrandingscapaciteit en werd afval nog gestort op de vuilnishoop, inmiddels heeft Nederland een overcapaciteit aan vuilverbranding. Deze ontwikkeling heeft een positieve invloed op de verwerkingstarieven. Tegenover dit voordeel staat een grotere inspanning bij de inzameling en scheiding van de verschillende afvalstromen.

In een voorstudie is onderzoek gedaan naar landelijke vormen van samenwerking en trends in de afvalwereld. Hierbij is gebruik gemaakt van bronnen, zoals de NVRD (Nederlandse Vereniging van Reinigingsdiensten) en AgentschapNL. Tevens is gebruik gemaakt van de publicatie van de heer Dijkgraaf (hoogleraar Erasmus Universiteit) "Samenwerken bij afvalinzameling is het goedkoopst".

In de verdeling van organisatievormen naar gemeenten en huishoudens in 2011 zien we een verdeling in de varianten zoals gevraagd in de businesscase. Een eigen gemeentelijke dienst komt vooral voor in grotere gemeenten. Particuliere bedrijven werken vooral in kleinere gemeenten.

In de voorstudie is ook gekeken naar de landelijke afvalstoffenheffingen. Echter de heffingen worden door gemeenten op zeer verschillende wijzen opgebouwd en vormen daarmee geen onderbouwing voor de vergelijking van de varianten. De voorstudie heeft daarom niet geleid tot meerdere onderzoeksvarianten of andere toetsingscriteria in de businesscase.

Op basis van de voorstudie, trends en ontwikkelingen is het niet mogelijk gebleken om een conclusie te trekken voor de meest optimale samenwerkingsvorm voor de BAR-gemeenten. De samenwerking wordt gevormd door de huidige situatie in relatie met de wensen van de afzonderlijke gemeenten. In de businesscase zijn daarom de varianten; uitvoering In Eigen Beheer, uitbesteding aan de Markt en verzorging door een OverheidsNV nader onderbouwd.

1.4 LEESWIJZER

In deze businesscase wordt in hoofdstuk 2 een omschrijving gegeven van de huidige situatie. De varianten voor samenwerking bij de afvalinzameling worden beschreven in hoofdstuk 3. Tevens worden in dit hoofdstuk de bezuinigingsscenario's van 0, 10 en 20% besproken. In hoofdstuk 4 worden de mogelijkheden voor de milieustraten in de drie gemeenten besproken. De afstemming van het beleid tussen de drie gemeenten komt in hoofdstuk 5 aan de orde. Hoofdstuk 6 beschrijft tot slot welke stappen benodigd zijn om de samenwerking te realiseren.

2

HUIDIGE SITUATIE

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie in de drie gemeenten beschreven. Bij het in beeld brengen van de kosten is gebruik gemaakt van de Jaarrekeningen 2011. Alle kosten die aan het product afval zijn toegerekend zijn beoordeeld. Niet-vergelijkbare kosten zoals kwijtscheldingen, veegvuil en kapitaallasten zijn hierbij niet meegenomen. Omdat overhead door de drie gemeenten verschillend wordt toegerekend aan het product afval, is slechts een deel van de overheadkosten meegenomen in de kostenvergelijking. In de kostenvergelijking zijn wel meegenomen:

- managementkosten voor het uitvoeren van afvalinzameling, -verwerking en milieustraat
- personeelskosten voor operationeel, bedrijfsbureau, teamleiders, klantencontact, planning, beleid en personeelszaken.
- personeelslasten, zowel werknemer- en werkgeverslasten.
- kosten voor materieel, huisvesting en stalling.

In de kostenvergelijking zijn niet meegenomen:

- kosten voor de gemeentelijke bestuursorganisatie
- afdelingshoofden, juridische zaken, financiën
- kosten voor ondergrondse containers, minicontainers e.d.

Voor alle gemeenten geldt dat de tevredenheid van inwoners op dit moment hoog is.

2.1 INZAMELING HUISHOUELIJK AFVAL

OVERZICHT

	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
Inwoners	46.800	25.000	44.900
Huisaansluitingen	18.400	10.000	20.400
Kosten totaal	€ 1.300.000	€ 640.000	€ 1.390.000
Kosten per huisaansluiting	€ 71	€ 64	€ 68
Personeel	15,5 fte	8,3 fte	14,9 fte
- Eigen personeel	0 fte	2,8 fte	11,4 fte (NV MAR)
- Inhuur personeel	4,0 fte (WSW)	3,5 fte	0 fte
- Uitbesteed inzameling restafval	8,0 fte (NV MAR)	0 fte	0 fte
- Uitbesteed inzameling glas, kunststof, textiel, papier, metaal	3,5 fte	2,0 fte	3,5 fte
Personeel per 10.000 aansluitingen	8,4 fte	8,3 fte	7,3 fte

Tabel 1: overzicht inzameling huishoudelijk afval

BARENDRECHT

De inzameling van huishoudelijk afval is in Barendrecht uitbesteed aan Van Gansewinkel Overheidsdiensten. Het contract met Van Gansewinkel heeft een looptijd tot 31 december 2013. De regievoering ligt volledig bij de gemeente. Er wordt geen aparte Groente en Fruit fractie ingezameld, wel wordt apart tuinafval ingezameld. Voor de inzameling in het stedelijke gebied heeft Barendrecht ondergrondse restafvalcontainers. In de buitengebieden worden minicontainers toegepast. Daarnaast zijn er in de gemeente 40 milieuparkjes met containers voor papier en glas. Kunststof kan door inwoners worden gedeponeerd in een van de 21 bolcontainers. Omdat uitbesteed wordt, 0 beschikt Barendrecht niet over inzamelwagens. Voor het opruimen van los afval zijn 2 pick-up wagens beschikbaar. In Barendrecht is 4 fte ingehuurd personeel (WSW) beschikbaar voor inzameling van afval.

ALBRANDSWAARD

De inzameling van huishoudelijk restafval is in beheer en uitvoering bij de gemeente. Het werk wordt uitgevoerd met eigen personeel (2,8 fte) en inhuur (3,5 fte). Voor de inzameling wordt bij de laagbouw gebruik gemaakt van minicontainers, bij gestapelde bouw van ondergrondse afvalcontainers. Daarnaast zijn er in de gemeente 33 milieuparkjes met containers voor papier, glas en kunststof. Albrandswaard heeft 3 achterladers (1 in reserve), een haakarmwagen voor het legen van containers, 1 Volkswagen Transporter en 1 Volkswagen Caddy voor de toezichthouder.

RIDDERKERK

In Ridderkerk wordt de inzameling van huishoudelijk afval uitgevoerd door NV MAR, een 100% NV van de gemeente Ridderkerk. De directie en het management is tot 31/12/2012 uitbesteed aan Van Gansewinkel Milieuservices Overheidsdiensten. Deze uitbesteding is verlengd tot eind 2013. Het beheer van alle containers ligt bij NV MAR. Voor de inzameling wordt bij de laagbouw gebruik gemaakt van minicontainers, bij gestapelde bouw van ondergrondse afvalcontainers. De laagbouw heeft een tweede minicontainer voor de inzameling van GFT. Daarnaast zijn er in de gemeente 43 milieuparkjes met containers voor papier, glas en textiel. Kunststof wordt eens per 2 weken huis aan huis ingezameld door NV MAR. Ridderkerk heeft met de NV MAR 2 kraan/trechterwagens, 2 zijladers en 1 bestelauto in eigendom. Daarnaast worden 4 achterladers, 1 kraanwagen en 1 open wagen ingehuurd. Met deze wagens wordt restafval ingezameld in Ridderkerk en wordt door Van Gansewinkel de inzamelopdracht van Barendrecht uitgevoerd. In de NV MAR is 19,2 fte personeel beschikbaar voor inzameling van restafval in zowel Ridderkerk als Barendrecht. Voor de inzameling in alleen Ridderkerk is 11,4 fte beschikbaar.

CONCLUSIE

De kosten voor inzameling van huishoudelijk afval zijn in Albrandswaard per huisaansluiting het laagst (tabel 1). In Albrandswaard zamelt de gemeente het huishoudelijk restafval zelf in. Hierdoor zijn ook de kosten voor aansturing relatief laag (zie paragraaf 2.3). Voor de drie gemeenten geldt dat circa 8 fte personeel (eigen personeel of uitbesteed) noodzakelijk is voor de inzameling van het afval

van 10.000 aansluitingen. De drie gemeenten hebben een wagenpark in bezit, waarmee een groot deel van het afval kan worden ingezameld.

2.2 VERWERKING HUISHOUDELIJK AFVAL

Bij de verwerking van huishoudelijk afval zijn al belangrijke stappen gezet op het gebied van samenwerking. In 2012 is gestart met het vergelijken van de verwerkingscontracten van de BAR-gemeenten. Als quickwin is hieruit naar voren gekomen dat de aflopende verwerkingscontracten in BAR verband zijn aanbesteed. De volgende drie afvalstromen zijn in afzonderlijke percelen aanbesteed:

- Perceel 1: het verwerken van rest- en grofafval;
- Perceel 2: het verwerken van groente-fruit-tuin afval (GFT)
- Perceel 3: het inzamelen en verwerken van oud papier en karton.

In tegenstelling tot Ridderkerk, heeft gemeente Barendrecht perceel 2 niet aanbesteed, omdat GFT in Barendrecht niet afzonderlijk wordt ingezameld. Gemeente Albrandswaard heeft in deze aanbestedingsronde niet meegedaan, aangezien zij in regioverband gunstige contracten heeft afgesloten tot 2016 en 2019. Om op termijn een volledige BAR aanbesteding mogelijk te maken zijn de einddata van de nieuwe verwerkingscontracten voor Barendrecht en Ridderkerk afgestemd op de einddata van Albrandswaard.

De gezamenlijke aanbesteding heeft voor Barendrecht en Ridderkerk in 2013 tot een financieel voordeel geleid van totaal circa € 1.300.000,- per jaar. De exacte invulling van het aanbestedingsvoordeel wordt in de loop van 2013 bepaald.

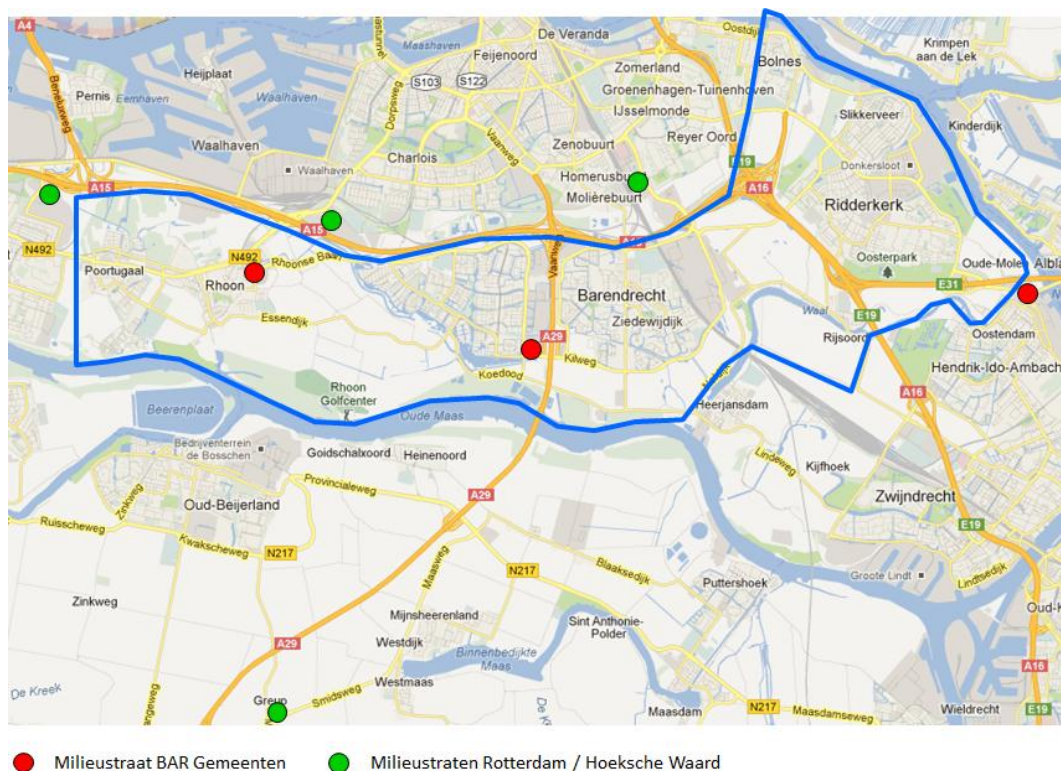
2.3 MILIEUSTRATEN

OVERZICHT

	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
Inwoners	46.800	25.000	44.900
Huishoudens	18.400	10.000	20.400
Openingsuren per week	46	25	48
Afvalstroom in ton	5.076	3.621	9.103
Kosten totaal	€ 480.000	€ 326.000	€ 529.000
Kosten per huishouden	€ 26	€ 33	€ 26
Kosten per openingsuur	€ 201	€ 251	€ 212
Kosten per ton afval	€ 95	€ 90	€ 58
Personeel	5,0 fte	2,5 fte	3,0 fte
Personeel per 10.000 aansluitingen	2,7 fte	2,5 fte	1,5 fte

Tabel 2: overzicht milieustraten

De drie milieustraten in de BAR gemeenten en de nabijgelegen milieustraten zijn in figuur 1 weergegeven.

Figuur 1: locaties milieustraten

BARENDRECHT

Barendrecht heeft de milieustraat in eigendom en deze wordt in eigen beheer met eigen personeel gerund. Het transporteren van de verschillende afvalstromen naar verwerkingslocaties wordt voor een belangrijk deel met eigen vervoer uitgevoerd en het overige deel door de verwerkers zelf. De gemeente heeft een container/haakarmwagen, een kraan en 2 perscontainers in eigendom. Inwoners van Barendrecht moeten maximaal 6 kilometer afleggen om de milieustraat te bereiken.

ALBRANDSWAARD

Albrandswaard heeft de milieustraat in eigen beheer en uitvoering. De werkzaamheden worden met eigen personeel en beperkte inhuur uitgevoerd. De milieustraat beschikt over een Rollpacker om het afval te verdichten en een haakarmwagen voor transport. Inwoners van Albrandswaard moeten maximaal 5 kilometer afleggen om de milieustraat te bereiken.

RIDDERKERK

Ridderkerk maakt gebruik van de HVC milieustraat Noordpolder op het grondgebied van Hendrik-Ido-Ambacht. Van deze milieustraat maken de gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht, Zwijndrecht en Alblasterdam gebruik. Ridderkerk heeft geen materieel in eigendom bij de milieustraat en heeft ook geen personeel in dienst. Het contract van Ridderkerk met de HVC milieustraat loopt tot 2022. Inwoners van Ridderkerk moeten maximaal 10 kilometer afleggen om de milieustraat te bereiken.

CONCLUSIE

Uit tabel 2 volgt dat de kosten per huishouden voor de milieustraten van Barendrecht en Ridderkerk redelijk vergelijkbaar zijn. Albrandswaard is hierbij iets duurder. Wanneer naar de kosten per openingsuur gekeken wordt, blijkt ook dat Albrandswaard duidelijk duurder is dan Ridderkerk en Barendrecht. De kosten per ton afval zijn voor Ridderkerk duidelijk het laagst. Hierbij moet opgemerkt worden dat de afvalstroom naar de milieustraat in Barendrecht slechts globaal bekend is.

2.4 AFVALBELEID EN AANSTURING

OVERZICHT

	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
Inwoners	46.800	25.000	44.900
Huisaansluiting	18.400	10.000	20.400
Kosten totaal	€ 206.000	€ 105.000	€ 334.000*
Kosten per huisaansluiting	€ 11	€ 11	€ 16
Scheidingspercentage (2011)	37%	51%	46%
Personeel beleid strategisch	0,3 fte	0,2 fte	0,3 fte
Personeel aansturing inzameling, verwerking en milieustraat	4,5 fte	1,8 fte	4,4 fte
- Eigen personeel	2,5 fte	1,5 fte	1,4 fte
- Inhuur (aansturing inzameling)	1,5 fte	0 fte	2,0 fte
- Inhuur (aansturing milieustraat)			0,5 fte
- Uitbesteed inzameling glas, kunststof, papier, metaal	0,5 fte	0,3 fte	0,5 fte
Personeel aansturing per 10.000 aansluitingen	2,4 fte	1,8 fte	2,2 fte

Tabel 3: overzicht beleid en aansturing

* inclusief managementkosten NV MAR

De uitgangspunten van het afvalbeleid van de drie BAR-gemeenten zijn de Wet milieubeheer (Wm) en het Landelijk Afvalplan 2 (LAP2). Bij de drie gemeenten zijn deze uitgangspunten vertaald naar een lokaal afvalbeleidsplan.

BARENDRECHT

Barendrecht heeft het afvalbeleid opgenomen in het Milieuprogramma 2012. Het beleid staat tevens verwoord in de 'Evaluatie afvalinzameling en afvalscheiding'. In beide stukken wordt verwezen naar de omslag die in Barendrecht de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden. In 2007 heeft de gemeenteraad van Barendrecht besloten de blauwe zak voor het restafval te verlaten en inzameling van het restafval te laten plaatsvinden met ondergrondse containers en minicontainers. Tegelijkertijd is besloten de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval (gft) met zakken te stoppen en alleen nog maar tuinafval apart in te zamelen. Ook is besloten het aantal milieuparken uit te

breiden van 26 naar 40. De omschakeling is op 1 januari 2009 voltooid en vanaf dat moment is de gewijzigde inzameling gestart. In 2009 heeft het college besloten te starten met de inzameling van kunststofafval met bovengrondse containers. Met de daadwerkelijke inzameling is in juli 2009 gestart.

Uit het milieuprogramma volgt dat doelstelling blijft om 56% van het huishoudelijk afval (inclusief grof huisvuil) gescheiden in te zamelen. In de Evaluatie worden o.a. de volgende aanbevelingen gedaan voor de nabije toekomst:

- Een voorlichtings-/bewustwordings-campagne opstarten voor een beter scheidingsgedrag.
- Gebruik maken van mogelijkheden die de Stichting Nederlandse Verwijdering Metalektra producten biedt om het gescheiden inzamelen van e-waste te stimuleren.
- Gescheiden inzameling van tuinafval en snoeihout/takken blijven stimuleren.
- Aanpassing van verschillende ledigingsfrequenties.
- Verlenging van het contract voor de inzameling van kunststoffen met 1 jaar tot 1 juni 2013 en in 2013 een definitieve keuze maken over de inzameling van kunststofafval.

ALBRANDSWAARD

Albrandswaard heeft een Afvalbeleidsplan 2011-2015. Albrandswaard heeft hierbij de volgende doelen geformuleerd:

- Verbeteren van het scheidingspercentage voor de totale hoeveelheid huishoudelijk afval van 50% in 2009 naar minimaal 53% in 2015. Focus ligt hierbij op GFT-afval, oud papier, karton en kunststof verpakkingen.
- Professionaliseren van de inzameling van oud papier en karton.
- Stimuleren afvalscheiding door structurele communicatie over afvalinzameling en scheiding.
- Stimuleren afvaleducatie op basisscholen.
- Verder verbeteren afvalscheiding op afvalscheidingstation.
- Beter inzicht in ingezamelde hoeveelheden per afvalstroom, de samenstelling van het restafval en klachten.
- Inzetten controle en handhaving om afvalscheiding en afvalaanbieding te verbeteren.
- Minimaal vasthouden van de tevredenheid inwoners over afvalverwijdering van 2008 (rapportcijfer 7,2).

Daarnaast is de zorgplicht voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval vastgelegd in de Afvalstoffenverordening van 2008.

RIDDERKERK

Ridderkerk heeft het afvalbeleid verwoord in de Milieuvisie Ridderkerk 2006-2014. In de milieuvisie zijn de volgende doelen voor afval opgenomen:

- het realiseren van de landelijk vastgestelde scheidingspercentages voor gft-afval, papier, glas, textiel en klein chemisch afval.
- Het verkrijgen van inzicht in afvalstromen die vrijkomen bij bedrijven en zo mogelijk stellen van eisen met betrekking tot afvalpreventie en afvalscheiding.
- De hoeveelheid zwerfvuil terugdringen.

In 2011 is een sorteeranalyse en inwonersenquête uitgevoerd. Met behulp van deze onderzoeken wordt bepaald hoe het scheidingspercentage verder verhoogd kan worden.

De zorgplicht voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval is vastgelegd in de Afvalstoffenverordening van 2011.

CONCLUSIE

De relatieve kosten voor beleid en aansturing zijn in Ridderkerk het hoogst. Verklaring hiervoor is dat met name bij de afvalinzameling een derde partij de aansturing verzorgt. Bij de afvalinzameling is dit Van Gansewinkel via de NV-MAR, bij de milieustraat is dit HVC. De drie gemeenten hebben vergelijkbare doelen op het gebied van afvalinzameling. Allen leggen de komende jaren de focus op het verkrijgen van meer inzicht in de afvalstromen en het behalen van de landelijk vastgestelde scheidingspercentages.

3

UITWERKING VARIANTEN AFVALINZAMELING

In hoofdstuk 1 is als doelstelling benoemd:

- Een efficiënte en flexibele inzameling van huishoudelijk afval, waarbij de huidige kwaliteit gewaarborgd blijft;

In dit hoofdstuk worden drie varianten besproken die invulling geven aan deze doelstelling. Het betreft het volledig in eigen beheer inzamelen van afval, volledig uitbesteden van de inzameling en verzorging van de inzameling door een overheids NV. De verschillende varianten zijn beoordeeld op kosten maar ook op kwalitatieve aspecten.

Bij doorzetting van de drie verschillende werkwijzen van de drie gemeenten worden de kosten voor inzameling in 2014 ingeschat op € 4.000.000,- exclusief BTW (€700.000,-). Dit bedrag is bepaald op basis van de huidige contracten. Tot voor kort was het kabinet van plan om met ingang van 2014 de mogelijkheid te laten vervallen om de BTW terug te vorderen via het BTW-compensatiefonds. Het is niet onwaarschijnlijk dat in de komende jaren dezelfde plannen opnieuw uit de kast worden gehaald en het BTW-compensatiefonds alsnog wordt afgeschaft.

Bij alle varianten is uitgegaan van het inzamelen van alle afvalstromen, dus inclusief GFT, grof afval, oud papier, glas en kunststof etc.

3.1 AFVALINZAMELING IN EIGEN BEHEER

Bij deze variant worden alle afvalstromen door eigen personeel ingezameld. De vergelijkbare jaarlijkse kosten hiervoor zijn geraamd op:

Personeel operationeel:	38 fte x € 42.000	€	1.596.000
Materieel:	15 inzamelwagens x € 75.000	€	1.125.000
BTW:	BTW over kosten materieel	€	236.000
Personeel aansturing:	7 fte x € 70.000	€	490.000
Overhead*:	10% over totaal personeel	€	209.000
Stalling materieel:		€	<u>50.000</u>
Totaal incl. BTW		€	3.706.000

Overhead*: Ten behoeve van huisvesting, opleiding en uitrusting van het personeel.

De jaarlijkse kosten per fte voor onderhoudspersoneel bedragen € 42.000, voor het aansturend personeel is dit € 70.000. De bepaling van de capaciteit voor operationele uitvoering (38 fte) en aansturing (7 fte) is nader uitgewerkt in bijlage 2. Onder aansturing wordt verstaan alle functies die nodig zijn om de operationele taken mogelijk te maken. Dit zijn o.a. afdelingsleiding, operationeel beleid, teamleiding, planning, administratie en klantencontact. In totaal zijn 15 inzamelwagens noodzakelijk. De jaarkosten voor de gemiddelde inzamelwagen bedragen circa € 75.000. Deze kosten betreffen lease, onderhoud en brandstof. De overheadkosten zijn bepaald als percentage (10%) van

De overheadkosten zijn bepaald als percentage (10%) van

de personeelskosten. De stalling betreft de huur van het terrein/gebouw om de afvalwagens te parkeren.

Op dit moment is 26 fte operationeel personeel beschikbaar in de organisaties van de drie gemeenten (inclusief 4,0 fte WSW Barendrecht). Er is daarom uitbreiding of inhuur van capaciteit nodig om de inzameling volledig in eigen beheer uit te voeren (bijv. via WSW). Dit zelfde geldt voor het personeel belast met het beleid en de aansturing. Op dit moment is er 5,4 fte personeel beschikbaar. Circa 1,5 fte zal daarom aangetrokken of ingehuurd moeten worden. Albrandswaard en de NV MAR hebben op dit moment 8 inzamelwagens in eigendom. Op dit moment worden reeds extra wagens gehuurd. Dit (of uitbreiding van het wagenpark) zal ook noodzakelijk zijn als het afval in eigen beheer wordt ingezameld. Mogelijke vestigingsplaatsen voor de afvalinzameling zijn de werf in Barendrecht, de werf in Albrandswaard of locatie Touwslagerstraat in Ridderkerk.

Voordelen van het in eigen beheer uitvoeren zijn:

- Het huidige personeel kan behouden blijven (speerpunt BAR: werkgelegenheid)
- Veel lokale kennis bij de medewerkers
- De lijnen tussen gemeente en burger zijn kort
- De organisatie is flexibel door behoud van inhuur van een klein deel van het personeel en materieel (een flexibele schil)
- Het huidige materieel (wagens) blijft behouden.

Mogelijke nadelen zijn:

- Hoewel de organisatie een redelijke omvang krijgt is de kwetsbaarheid hoger dan bij grote marktspelers.
- De gemeente heeft het materieel in eigen beheer/onderhoud en zal dit op eigen terrein moeten opslaan

3.2 AFVALINZAMELING VOLLEDIG UITBESTEDEN

Voor het bepalen van de kosten voor de variant volledig uitbesteden wordt uitgegaan van de ledigingsprijs per container. Omdat de marktprijzen aanzienlijk kunnen verschillen zijn een minimum en maximum prijs geraamd (bijlage 2). Voor deze businesscase zijn de prijzen gehanteerd van recente inschrijvingen waarbij de laagste en hoogste eenheidsprijzen gebruikt zijn voor respectievelijk de minimum en maximum variant. De verschillen in marktprijzen worden onder andere veroorzaakt door de afstand van de transporten, de stedelijkheidsklasse, de economische situatie en daarmee de aanbesteding. De vergelijkbare jaarlijkse kosten voor volledig uitbesteden zijn geraamd op:

MINIMAAL

Uitbesteed operationeel: minimaal € 2,5 miljoen	€	2.500.000
Klein materieel: 2 x € 7.500	€	15.000
BTW: BTW over uitbesteed operationeel	€	528.000
Personeel aansturing: 4 fte x € 70.000	€	280.000
Personeel operationeel: 1,5 fte x € 42.000	€	63.000
Overhead*: 10% over totaal personeel	€	<u>34.000</u>
Totaal incl. BTW	€	3.420.000

MAXIMAAL

Uitbesteed operationeel: maximaal € 3,0 miljoen	€	3.000.000
Klein materieel: 2 x € 7.500	€	15.000
BTW: BTW over uitbesteed operationeel	€	633.000
Personeel aansturing: 4 fte x € 70.000	€	280.000
Personeel operationeel: 1,5 fte x € 42.000	€	63.000
Overhead*: 10% over totaal personeel	€	<u>34.000</u>
Totaal incl. BTW	€	4.025.000

Overhead*: Ten behoeve van huisvesting personeel en dergelijke

Door de verschillen in de marktprijzen kan het totale bedrag van deze variant fluctueren tussen circa € 3,4 miljoen en € 4,0 miljoen. Bij de kostenberekening is er vanuit gegaan dat minder personeel noodzakelijk is om de aansturing te verzorgen, omdat dit deels ook bij de marktpartij zal liggen. Wel zal er 1,5 fte operationeel personeel beschikbaar moeten blijven om meldingen van burgers snel op te kunnen pakken. Voor het oppakken van deze meldingen is ook rekening gehouden met de lease van twee bestelauto's. Doordat minder personeel in eigen dienst is dan bij de eerste variant, zijn ook de overheadkosten lager.

Op dit moment is 26 fte operationeel personeel beschikbaar in de organisaties van de drie gemeenten. Wanneer al het werk wordt uitbesteed is slechts nog 1,5 fte noodzakelijk om meldingen van burgers op te pakken. 24,5 fte operationeel personeel wordt dus boventallig. Een deel van het personeel kan mogelijk overgenomen worden door een marktpartij. Evengoed zal dit echter leiden tot spanningen bij het personeel en extra frictiekosten.

De gemeenten Albrandswaard en Ridderkerk hebben op dit moment veel materieel in eigendom. Dit materieel kan mogelijk overgenomen worden door een externe partij. Dit zal echter hoe dan ook tot kapitaalvernietiging (frictiekosten) leiden.

Voordelen van het op de markt zetten:

- Een kleinere gemeentelijke organisatie
- De kwetsbaarheid neemt af doordat uitbesteed kan worden aan grote marktspelers.

Mogelijke nadelen zijn:

- Er moet een oplossing worden gevonden voor het boventallige personeel (frictiekosten);
- Materieel wordt versneld afgeschreven of wordt verkocht aan een externe partij (frictiekosten);
- Tot voor kort was het kabinet van plan om met ingang van 2014 de mogelijkheid te laten vervallen om de BTW terug te vorderen via het BTW-compensatiefonds. Het is niet onwaarschijnlijk dat in de komende jaren dezelfde plannen opnieuw uit de kast worden gehaald en het BTW-compensatiefonds alsnog wordt afgeschaft.

3.3 AFVALINZAMELING DOOR EEN OVERHEIDS-NV

Deze variant lijkt sterk op de eerste variant, het in eigen beheer uitvoeren van de inzameling. Verschil met de eerste variant is dat er sprake is van een extra bestuurslaag, extra directievoering en risicoafdekking voor de NV. De meerkosten ten opzichte van variant 1 worden geraamd op € 200.000. De vergelijkbare jaarlijkse kosten worden daarmee:

Personeel operationeel:	38 fte x € 42.000	€	1.596.000
Materieel:	15 inzamelwagens x € 75.000	€	1.125.000
Overhead*:	10% over totaal personeel	€	219.000
Stalling materieel:		€	50.000
Extra kosten directievoering, bestuurslaag, risicoafdekking NV:		€	200.000
Personeel aansturing:	7 fte x € 70.000	€	490.000
BTW	BTW over totale kosten:	€	771.000
Personeel regie/controlere:	1,5 fte x € 70.000	€	<u>105.000</u>
Totaal incl. BTW		€	4.556.000

Overhead*: Ten behoeve van huisvesting personeel en dergelijke

Voordelen van uitvoeren door de overheids-NV zijn:

- Al het personeel kan behouden blijven (speerpunt BAR: werkgelegenheid);
- Veel lokale kennis bij de medewerkers en de lijnen tussen gemeente en burger zijn kort
- De organisatie is flexibel;
- Aanwezige specifieke expertise kan ingezet worden;

Mogelijke nadelen zijn:

- Hoewel de organisatie een redelijke omvang krijgt, is de kwetsbaarheid hoger dan bij grote marktspelers.
- De gemeente heeft het beheer en onderhoud van materieel in eigen beheer
- Tot voor kort was het kabinet van plan om met ingang van 2014 de mogelijkheid te laten vervallen om de BTW terug te vorderen via het BTW-compensatiefonds. Het is niet onwaarschijnlijk dat in de komende jaren dezelfde plannen opnieuw uit de kast worden gehaald en het BTW-compensatiefonds alsnog wordt afgeschaft.

3.4 AFWEGING INZAMELING AFVAL

In tabel 4 zijn de verschillende varianten onderling vergeleken. Naast de kosten is een kwalitatieve afweging gemaakt met behulp van de 7 BAR doelstellingen. Omdat de vergelijking op de BAR-doelen 'Kracht' en 'Integraliteit' moeilijk te maken was, zijn deze niet in de beschouwing opgenomen. Als extra criterium is wel opgenomen het gebruik van het aanwezige materieel. Het afschrijven of de verkoop van het bestaand materieel bij de variant 'Uitbesteden' kon anders niet in de vergelijking worden meegenomen.

	Eigen beheer	Uitbesteden	Overheids NV
Globale kosten* excl. BTW	€ 3,5 miljoen	€ 2,9 - 3,4 miljoen	€ 3,8 miljoen
BTW-bedrag	€236.000,-	€528.000,-€633.000,-	€770.000,-
Benodigd operationeel personeel	38 fte	1,5 fte	38 fte
Benodigd aansturend personeel	7 fte	4,0 fte	8,5 fte
Dienstverlening	+	-	+
Kwetsbaarheid verminderen	-	+	+
Kwaliteit en deskundigheid	+	-	+
Efficiency	+/-	+	-
Arbeidsmarkt / zorg personeel	+	-	+
Gebruik aanwezige materieel	+	-	+

Tabel 4: overzicht 3 varianten afvalinzameling

* Exclusief niet vergelijkbare kosten, inclusief personeelskosten

Tot voor kort was het kabinet van plan om met ingang van 2014 de mogelijkheid te laten vervallen om de BTW terug te vorderen via het BTW-compensatiefonds. Het is niet onwaarschijnlijk dat in de komende jaren dezelfde plannen opnieuw uit de kast worden gehaald en het BTW-compensatiefonds alsnog wordt afgeschaft.

Toelichting op de gebruikte termen in tabel 4.

Dienstverlening. Hierin is betrokken zowel de dienstverlening naar de burger als naar het bestuur. Voorbeeld: Een burger meldt een vuilniszak naast de container. De melding wordt niet direct verholpen en de burger belt de wethouder. De wethouder belt met de eigen organisatie en die lost het op, of in de marktsituatie: de wethouder belt met de contactpersoon in de eigen organisatie, die belt vervolgens de aannemer en die gaat het tegen betaling van meer werk oplossen.

Kwetsbaarheid. Als iemand ziek wordt bij eigen beheer kost inhuur geld en ben je daardoor kwetsbaarder. Bij de aannemer en de overheids-NV is dit risico afgekocht.

Kwaliteit en deskundigheid. Bij "uitbesteden" heb je deze deskundigheid niet langer in huis, maar ondergebracht bij de aannemer. Dit brengt risico met zich mee bij het maken van strategische keuzes.

Efficiency. Bij een overheids-NV kost de extra laag meer geld. Uitbesteden (Europees) aan een grote marktpartij levert voordelen op als concurrentie, core business, schaalvergroting etc. Zelf doen heeft onder andere als voordeel behoud van lokale kennis, en schaalvergroting op BAR-schaal.

Arbeidsmarkt en zorg personeel. Bij uitbesteden moet je afscheid nemen van het huidige operationeel personeel.

Gebruik aanwezige materieel. Bij uitbesteden moet je het huidige materieel afstoten met het risico van kapitaalvernietiging.

VERGELIJKING VAN DE DRIE VARIANTEN

Wanneer de drie varianten vergeleken worden volgt dat uitbesteden van de afvalinzameling de goedkoopste variant is. Hierbij dient opgemerkt te worden dat wanneer de marktprijzen tegenvallen de kosten ruim € 500.000 hoger uitvallen. Het in eigen beheer uitvoeren van de afvalinzameling is dan vergelijkbaar. Dit komt mede door de toerekening van een beperkt BTW-bedrag. Het uitbesteden van de afvalinzameling heeft als belangrijke nadelen dat voor het huidige materieel, personeel en gebouw/terrein een andere plek/functie gevonden moet worden. De overgangskosten zijn bij deze variant zeer hoog. Daarnaast is er minder lokale kennis, is de binding met de gemeente en de burger minder, is de sturing indirect en is de flexibiliteit om de burger extra van dienst te kunnen zijn lager dan wel kost het direct meer. Gezien de inhoud en het verloop van de gesprekken met de VNG over het afschaffen van het BTW-compensatiefonds is het reëel om rekening te houden met het afschaffen van dit fonds in de nabije toekomst.

De Overheids NV is de duurste variant. Dit wordt veroorzaakt door btw-toerekening en de extra bestuurslaag. Deze extra bestuurslaag zorgt er tevens voor dat de efficiency van deze organisatie lager wordt ingeschat dan bij uitbesteden of het in eigen beheer uitvoeren het geval is. Door een mogelijke samenwerkingsconstructie met een marktpartij (zoals nu bij de NV MAR het geval is) is de kwetsbaarheid wel lager.

In onderstaande tabel 5 zijn de kosten van de 3 varianten vergeleken met de kosten die gemaakt zouden worden bij het zelfstandig voortzetten van de huidige inzamelvorm per gemeente. Dit is een rekenkundige benadering.

De vergelijking is gebaseerd op de operationele fase van de drie varianten. Om een objectieve vergelijking van de operationele fase mogelijk te maken zijn eenmalige zaken als frictie kosten en inbreng van “bruidsschatten” separaat vermeld. Frictiekosten zijn kosten die de gemeente maakt omdat personeel/gebouwen en/of materieel overbodig wordt in bepaalde varianten. Onder “bruidsschatten” wordt verstaan de middelen en personeel die individuele gemeenten inbrengen in de diverse varianten.

Toelichting frictiekosten:

Barendrecht	€ 272.000,-	zijnde 1fte, afvalsoftware en 1 voertuig
Albrandswaard	€ 1.776.000,-	zijnde 2,8 fte, afvalsoftware, gebouw/terrein en wagenpark
Ridderkerk	€ 30.000,-	zijnde afbouw NV-MAR
Ridderkerk	€ 1.190.000,-	zijnde 14,2 fte, wagenpark en afbouw NV-MAR

Bij personeel is gerekend met een sociaal statuut, bij gebouw en terrein met de huidige boekwaarde en bij wagenpark met 50% van de boekwaarde ivm verkoop.

De bruidsschat per gemeente is alleen van toepassing op varianten eigen beheer en overheids-NV.		
Barendrecht	€ 75.000,-	zijnde afvalsoftware en 1 voertuig
Albrandswaard	€ 1.446.000,-	zijnde afvalsoftware, gebouw/terrein en wagenpark
Ridderkerk	€ 490.000,-	zijnde wagenpark

De berekende totaalkosten en het berekende totaal voordeel van de drie varianten zijn verdeeld volgens de verdeelsleutel 2-1-2 (in percentage: 40% - 20% - 40%). Deze verdeelsleutel is gebaseerd op aantal inwoners, aantal aansluitingen en tonnage per gemeente. Andere afwegingen als systeeminvloeden, rijtijden, oppervlakte verzorgingsgebied etc. kunnen leiden tot een andere verdeling van deze posten over de drie gemeenten.

Uitgaande van de huidige verdeling valt op dat in iedere variant het voordeel voor Ridderkerk het grootst is en voor Albrandswaard het geringst tot nihil. Een verklaring hiervoor is te vinden in het feit dat voor Ridderkerk bij de huidige NV-MAR de extra laag kostenverhogend werkt. Voor Albrandswaard is het voordeel het geringst omdat hun werkwijze dichter bij de optimale varianten zit.

De variant met het meeste financiële voordeel is uitbesteden. Echter deze variant gaat gepaard met de hoogste frictiekosten. De second best variant op het financiële vlak is in eigen beheer uitvoeren. Het totaalvoordeel is hierbij minder dan bij aanbesteden, echter zijn de frictiekosten bij eigen beheer nihil.

Kosten voor uitvoering afvalinzameling in 2014 voor de huidige wijze en de 3 varianten (INCLUSIEF BTW)									24-jan-13
Uitvoeringswijze	Barendrecht		Albrandswaard		Ridderkerk		Totaal BAR-gemeenten		
	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	
Huidige ongewijzigde uitvoering, zonder samenwerking	€ 1.661.000		€ 799.000		€ 2.233.000		€ 4.693.000		
Samenwerkingsvariant en verdeling	40%		20%		40%				
3.1 In eigen beheer	€ 1.482.400	€ -	€ 741.200	€ -	€ 1.482.400	€ 30.000	€ 3.706.000	€ 30.000	
Voordeel	€ 178.600		€ 57.800		€ 750.600		€ 987.000		
3.2 Volledig uitbesteden minimaal	€ 1.368.000	€ 272.000	€ 684.000	€ 1.776.000	€ 1.368.000	€ 1.190.000	€ 3.420.000	€ 3.238.000	
Voordeel	€ 293.000		€ 115.000		€ 865.000		€ 1.273.000		
3.2 Volledig uitbesteden maximaal	€ 1.610.000	€ 272.000	€ 805.000	€ 1.776.000	€ 1.610.000	€ 1.190.000	€ 4.025.000	€ 3.238.000	
Voordeel	€ 51.000		€ -6.000		€ 623.000		€ 668.000		
3.3 Overheids-NV	€ 1.822.400	€ -	€ 911.200	€ -	€ 1.822.400	€ 30.000	€ 4.556.000	€ 30.000	
Voordeel	€ -161.400		€ -112.200		€ 410.600		€ 137.000		
Kosten voor uitvoering afvalinzameling in 2014 voor de huidige wijze en de 3 varianten (EXCLUSIEF BTW)									
Uitvoeringswijze	Barendrecht		Albrandswaard		Ridderkerk		Totaal BAR-gemeenten		
	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	Kosten	Frictiekosten	
Huidige ongewijzigde uitvoering, zonder samenwerking	€ 1.415.000		€ 730.000		€ 1.867.000		€ 4.012.000		
Samenwerkingsvariant en verdeling	40%		20%		40%				
3.1 In eigen beheer	€ 1.388.000	€ -	€ 694.000	€ -	€ 1.388.000	€ 30.000	€ 3.470.000	€ 30.000	
Voordeel	€ 27.000		€ 36.000		€ 479.000		€ 542.000		
3.2 Volledig uitbesteden minimaal	€ 1.156.800	€ 272.000	€ 578.400	€ 1.776.000	€ 1.156.800	€ 1.190.000	€ 2.892.000	€ 3.238.000	
Voordeel	€ 258.200		€ 151.600		€ 710.200		€ 1.120.000		
3.2 Volledig uitbesteden maximaal	€ 1.356.800	€ 272.000	€ 678.400	€ 1.776.000	€ 1.356.800	€ 1.190.000	€ 3.392.000	€ 3.238.000	
Voordeel	€ 58.200		€ 51.600		€ 510.200		€ 620.000		
3.3 Overheids-NV	€ 1.514.000	€ -	€ 757.000	€ -	€ 1.514.000	€ 30.000	€ 3.785.000	€ 30.000	
Voordeel	€ 99.000		€ 27.000		€ 353.000		€ 227.000		

Tabel 5: kosten, frictiekosten en voordelen per individuele gemeente bij de 3 varianten

Alle 3 uitgewerkte varianten voor afvalinzameling geven totaalkosten, die lager uitkomen dan voortzetting van de huidige situatie. De geadviseerde voorkeursvariant 'in eigen beheer' geeft totaalkosten van € 3,5 miljoen. Dit betekent een besparing van € 0,5 miljoen. In percentage uitgedrukt is dat circa 15 %.

CONCLUSIE

Het advies is om te kiezen voor de variant: het uitvoeren van de afvalinzameling in eigen beheer. Argumenten voor dit advies zijn:

- Deze variant sluit het beste/meeste aan bij de 7 doelstellingen van de BAR-code;
- De verwachting is dat het BTW-compensatiefonds in de komende periode wordt afgeschaft;
- Bij deze variant is geen sprake van frictiekosten;
- Bij deze variant kunnen bruidsschatten van de gemeenten worden ingebracht;
- Slagvaardig in kunnen spelen op verzoeken van burgers/bestuurders buiten de reguliere dienstverlening om;
- Voorgaande verzoeken kosten bij deze variant geen extra geld;
- Er is meer lokale kennis en betrokkenheid en deze blijft behouden;
- Conform de uitgangspunten van de BAR-code besparen wij 15%;
- De mogelijkheid tot het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is het grootst.

3.5 SCENARIO'S NUL, TIEN EN TWINTIG PROCENT

In het kader van de BAR-samenwerking is ook voor deze businesscase BAR-afvalinzameling gevraagd aan te geven wat de gevolgen zijn voor de verschillende samenwerkingsvarianten als men respectievelijk 0, 10 en 20% wil bezuinigen/besparen.

NUL%

Uitgangspunt bij deze businesscase is geweest het komen tot een optimale variant voor de gezamenlijke inzameling en niet het uitwerken van een nul- tien- en twintigprocentscenario. Om toch een globale besparing aan te geven is het voortzetten van de huidige situatie per individuele gemeente, dus zonder samenwerking, voor 2014 berekend. Deze huidige situatie, globaal doorgerekend, komt exclusief BTW uit op circa €4,0 miljoen en inclusief BTW uit op circa €4,7 miljoen. Dit is in feite het NUL% besparingsscenario.

TIEN% EN TWINTIG%

Bij een productiegeörienteerd onderwerp als afvalinzameling betekent 10 of 20% besparen, dat er 10% of 20% minder wordt ingezameld. Dat zou wellicht betekenen dat het afval in Slikkerveer, Carnisselande of Portland niet meer wordt opgehaald. Het betekent niet dat er geen besparingen mogelijk zijn, integendeel zijn er zelfs aanzienlijke mogelijkheden in de BAR-samenwerking voor optimalisatie en besparing.

4

UITWERKING VARIANTEN MILIEUSTRATEN

In hoofdstuk 1 is als doelstelling benoemd:

- Goed bereikbare en efficiënte milieustraten voor de BAR-gemeenten als onderdeel van de totale inzameling van alle afvalstromen;

In dit hoofdstuk worden varianten besproken die invulling kunnen geven aan deze doelstelling. Het betreft handhaving van de huidige 3 milieustraten, en samenwerking met de milieustraten van Barendrecht en Albrandswaard. Dit hoofdstuk betreft een eerste verkenning van de varianten. Nadere studie is in 2013 noodzakelijk om tot een goede afweging te komen.

Albrandswaard heeft de voorkeur aangegeven voor behoud van de eigen milieustraat en bezien welke mogelijkheden er met dat uitgangspunt zijn voor verdere optimalisatie, samenwerking en behouden/verhogen van het serviceniveau.

4.1 HANDHAVING HUIDIGE 3 AFZONDERLIJKE MILIEUSTRATEN

De eerste variant komt overeen met voortzetten van de huidige situatie, waarbij er sprake is van 3 milieustraten zoals weergegeven in figuur 1. De maximale afstand die inwoners van Albrandswaard daarbij moeten afleggen voor hun milieustraat bedraagt 5 kilometer. Voor Barendrecht is de maximale afstand 6 kilometer, en voor Ridderkerk 10 kilometer. Deze afstanden worden op dit moment door de inwoners als acceptabel ervaren.

Uit paragraaf 2.3 volgt dat met name de milieustraat Albrandswaard, maar ook de milieustraat Barendrecht niet optimaal benut worden. Dit komt overeen met de beleving dat de milieustraat Albrandswaard en Barendrecht afval van meer huishoudens zouden kunnen verwerken. Efficiëntie op de huidige locaties Albrandswaard en Barendrecht is mogelijk nog te behalen door uitwisseling van personeel, materieel en containertransporten naar verwerkers. De HVC milieustraat wordt gebruikt door circa 60.000 huishoudens, 20.400 huishoudens zijn hiervan uit Ridderkerk. Voor deze milieustraat heeft Ridderkerk een samenwerkingsovereenkomst tot en met 2022.

Voordelen van deze variant zijn:

- Er zijn geen investeringen benodigd om een nieuwe milieustraat aan te leggen of bestaande contracten op te zeggen;
- Afstanden voor burgers om de milieustraat te bereiken worden niet vergroot.

Nadelen van deze variant:

- Materieel en personeel kan efficiënter ingezet worden op een grote milieustraat. Met name de kosten per openingsuur en ton afval zijn nu relatief hoog.

4.2 SAMENWERKEN MILIEUSTRATEN BARENDRECHT EN ALBRANDSWAARD

In deze variant wordt aangesloten bij de voorkeur om in elke gemeente een milieustraat te behouden als frontoffice en service naar de eigen inwoners. Daarbij kunnen dan wel mogelijkheden worden verkend als onderling uitwisselen van personeel, gezamenlijk gebruik van materieel en eventueel gezamenlijk transport naar verwerkers.

Voordelen van deze variant zijn:

- Materieel en personeel kan efficiënter ingezet worden.
- De dienstverlening naar de eigen inwoners blijft op peil/neemt toe.

Nadelen van deze variant:

- In elke gemeente is sprake van ruimte beslag.
- Op één milieustraat kan materieel en personeel nog efficiënter worden ingezet.

4.3 AFWEGING MILIEUSTRAAAT

In 2013 worden de mogelijkheden van optimalisatie van de huidige milieustraten door samenwerking op het gebied van personeel, inzet van materieel en eventueel gezamenlijk transport nader verkend.

5

AFVALBELEID

5.1 INHOUDELIJKE AFSTEMMING BELEID

De drie gemeenten hebben ieder afzonderlijk op dit moment een afvalbeleidsplan, met verschillende looptijden. Wel valt op dat alle gemeenten de komende jaren willen focussen op het behalen van de landelijk vastgestelde scheidingspercentages, en een beter inzicht willen krijgen in de afvalstromen. De wijze waarop iedere gemeente deze doelstelling wil bereiken verschilt hierbij beperkt. Het meest in het oog springende verschil tussen de gemeenten is dat in Barendrecht op dit moment geen groente en fruit afzonderlijk wordt ingezameld. Tuinafval wordt wel apart opgehaald.

Voorgesteld wordt in 2013 de samenwerking op afvalbeleid te intensiveren. Op basis daarvan wordt gezien in welke mate afvalbeleid vanaf 2014 gezamenlijk kan worden geformuleerd met ruimte voor het plaatsen van lokale accenten.

5.2 BELEIDSADVISEURS

Het afvalbeleid is vaak onderdeel van het takenpakket van het personeel dat ook belast is met de aansturing van de afvalinzameling. Op dit moment is de inschatting dat door het eigen personeel van de drie gemeenten in de huidige situatie voor 0,8 fte besteed wordt aan strategisch afvalbeleid. De verwachting is dat dit voldoende is om ook voor de BAR-organisatie het afvalbeleid vorm te geven. Naast capaciteit voor strategisch beleid is ook capaciteit benodigd voor het operationeel beleid (vertaling van het strategisch beleid) ten behoeve van de inzameling van huishoudelijke afval.

6

GEVRAAGDE BESLISSINGEN

De businesscase bevat zo objectief mogelijke informatie om besluitvorming mogelijk te maken. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de keuzemogelijkheden en stelt een aantal beslispunten voor.

INZAMELING

Hoofdstuk 3 beschrijft de drie varianten die uitgewerkt zijn voor de inzameling. De varianten zijn: "Eigen Beheer", "Marktpartij" en "Overheids-NV". De varianten zijn beoordeeld op kosten, dienstverlening, kwetsbaarheid, kwaliteit, efficiency, arbeidsmarkt, personeel en materieel. Daarnaast is in beeld gebracht wat de voordelen per individuele gemeente zijn bij de 3 varianten.

Beslispunt 1:

Kiezen voor de geadviseerde variant (Eigen Beheer) en deze verder laten uitwerken in samenhang met de nieuw op te richten afdeling "Afval" binnen het domein "Beheer en Onderhoud" van de nieuw te vormen organisatie. Voorgesteld wordt om voor de inzameling een tijdshorizon te kiezen van 4 jaar. Dit om dan te kunnen bezien of de gekozen variant nog steeds de meest gunstige is en om dan ook te kunnen inspelen op de ontwikkelingen op milieu-/afvalgebied.

MILEUSTRATEN

Hoofdstuk 4 beschrijft de mogelijkheden die verkend zijn met betrekking tot optimaliseren van de milieustraten. Voortzetten van de huidige situatie en samenwerken van de milieustraten van Barendrecht en Albrandswaard zijn als mogelijkheden genoemd. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken is meer en uitgebreider onderzoek nodig.

Beslispunt 2:

Opdracht geven voor het nader onderzoeken van de mogelijkheden voor samenwerking op het gebied van de milieustraten.

BELEID

De drie gemeenten hebben ieder afzonderlijk op dit moment een afvalbeleidsplan. Geconstateerd is dat alle drie aansluiting zoeken bij landelijke doelstellingen. De wijze waarop men die wil bereiken verschilt op dit moment. Voorgesteld wordt in 2013 de samenwerking op afvalbeleid te intensiveren. Op basis daarvan wordt bezien in welke mate afvalbeleid gezamenlijk kan worden geformuleerd.

Beslispunt 3:

Opdracht geven tot het onderzoeken van de samenwerking op het afvalbeleid. Op basis daarvan wordt bezien in welke mate afvalbeleid vanaf 2014 gezamenlijk kan worden geformuleerd met ruimte voor het plaatsen van lokale accenten.

BIJLAGE 1: HUIDIGE PERSONELE CAPACITEIT

Taak	Barendrecht	Albrandswaard	Ridderkerk
Beleid strategisch (fte)	0,3	0,2	0,3
Aansturing inzameling, verwerking en milieustraat			
(n fte's)	4,5	1,8	4,4
- Eigen personeel	2,5	1,5	1,4
- Uitbesteed VGW	1,5 (VGW**)	0	2 (VGW**)
- Uitbesteed milieustraat	0	0	0,5
- Uitbesteed derden*	0,5	0,3	0,5
Inzamelen (in fte's)	15,5	8,3	14,9
- Eigen personeel	0	2,8	11,4 (NV MAR)
- Inhuur	4 (WSW)	3,5	0
- Uitbesteed VGW	8 (NV MAR)	0	0
- Uitbesteed derden*	3,5	2	3,5
Milieustraat (in fte's)	5,0	2,5	3,0
- Eigen personeel	5,0	2,5	0,0
- Uitbesteed	0,0	0,0	3,0 (HVC***)
Totaal per gemeente	25,3	12,8	22,6
Totaal eigen personeel	7,8	7,0	1,7
*) inzameling o.a. glas, papier, kunststof, textiel en metaal. Fte's zijn geschat.			
**) Barendrecht heeft inzameling uitbesteed aan Van Gansewinkel. Fte's zijn geschat en Ridderkerk heeft management NV MAR uitbesteed aan Van Gansewinkel. Fte's zijn geschat.			
***) HVC heeft contract voor de uitvoering van de milieustraat. Fte's zijn geschat.			

BIJLAGE 2: KOSTENANALYSE 3 VARIANTEN AFVALINZAMELING

Zelf Doen inzameling van alle afvalstromen				Markt inzameling van alle afvalstromen				OverheidsNV inzameling van alle afvalstromen							
fte € / fte / jr € / jr				minimum maximum											
BELEID strategisch				1 n.v.t.				1 n.v.t.							
AANSTURING INZAMELING going concern															
Personeel				regie / controle /				regie / controle /							
7 € 70.000 € 490.000				4 € 70.000 € 280.000 € 280.000				1,5 € 70.000 € 105.000							
								Overhead 10% € 10.500							
1 afdelingshoofd								als Zelf Doen							
1 bedrijfsbureau								1 directeur							
2 teamleiders								1 bedrijfsbureau							
1,5 klantencontact				klantencontact 1,5 € 42.000 € 63.000 € 63.000				2 teamleiders							
1,5 planning								1,5 klantencontact							
0 personeelszaken (in overhead)								1,5 planning							
								0 personeelszaken (in overhead)							
Overhead over personeelskosten (%)				Overhead 10% € 343.000 € 34.300 € 34.300				Overhead 10% € 490.000 € 49.000							
Aansturing TOTAAL				€ 539.000				€ 377.300 € 377.300				€ 654.500			
OPERATIONELE KOSTEN going concern															
Markt				n.v.t.				Operatiele kosten markt				markt			
								€ 2.500.000 € 3.000.000				n.v.t.			
Personeel				personeel				bij markt bij markt				als Zelf Doen			
26 chauffeurs				38 € 42.000 € 1.596.000								€ 1.596.000			
12 belader															
excl beheer containers															
Overhead over personeelskosten (%)				Overhead 10% € 1.596.000 € 159.600				Overhead 10% € - € - € -				Overhead 10% € 1.596.000 € 159.600			
Materieel				bestelauto				als Zelf Doen							
Rijdend (alle kosten)				2 € 7.500 € 15.000 € 15.000				€ 1.125.000				€ 1.125.000			
Containers				gelijk				gelijk				gelijk			
BTW 21%				€ 236.250											
ICT Afval programmatuur				gelijk				gelijk				gelijk			
Huisvesting / terrein				Kantoor regie etc				Kantoor aansturing				in overhead			
Kantoor aansturing				in overhead				in overhead				in overhead			
Kantine buitenpersoneel				Kantine buitenpersoneel				Kantine buitenpersoneel				in overhead			
Parkeren afvalwagens				€ 50.000				Parkeren afvalwagens				€ 50.000			
Opslag containers (bij gemeente)				gelijk				Opslag containers (bij gemeente)				gelijk			
				€ 3.166.850				€ 2.515.000 € 3.015.000				€ 2.930.600			
voor kantoor / kantine				BTW 21% (aanneemsom)				€ 528.150 € 633.150				Extra Directievoering			
personeelszaken / HRM												€ 50.000			
algemeen ICT,												Bestuurslaag			
												€ 50.000			
												Risicioafdekking NV			
												€ 100.000			
Operationele kosten TOTAAL				€ 3.166.850				€ 3.043.150 € 3.648.150				€ 3.130.600			
												BTW 21% (aansturing + operationeel)			
												€ 770.616			
TOTAAL Operationeel EN Aansturing				€ 3.705.850				€ 3.420.450 € 4.025.450				€ 4.555.716			

